

U prvome razdoblju (1932–43) stvarao je pod utjecajem Rodina i Bourdellea (*Muški torzo*, 1938; *Orfej*, 1939), kojega se postupno oslobađa osobnim ekspresionističkim pristupom (*Prosjak*, 1939; *Robijaš*, 1940; *Krvnik*, 1942; *Petrica Kerempuh*, 1943). Od 1936. radi ciklus crteža *Dance macabre*, a 1937. decalcomanije koje prethode našoj nefigurativnoj umjetnosti lirske orijentacije. God. 1943–45. intenzivno crta i slika u akvarelu; u Otočcu je 1943. tiskao mapu linoreza *Mi pamtim*. U drugome se razdoblju (1945–58) u njegovu kiparstvu prepleću dvije struje: ekspresionizam i »klasicizam«. Proces otvoren prema ekspresionizmu kulminirat će u ciklusu *Tifusari* (1956–58) i postati prepoznatljivom Radauševom stilskom osobinom. Klasicizam se očituje u kamenim i mramornim skulpturama mirnih volumena (*Portret Tanje*, 1947; *Žena s Krka*, 1952; *Djevojka iz Jamnice*, 1955; *Djevojka iz Vrljke*, 1956; *Djevojka s pletenica*, 1957; *Spomenik rijeci Cetini*, 1958; *Portret Jelke*, 1963). Treće je razdoblje (1959–61) obilježeno ciklusom *Panopticum croaticum*, snažne i dramatične izražajnosti u modelaciji detalja i građi volumena. Ciklus je tematski vezan uz ličnosti i sudbine iz hrv. kulturne povijesti (J. Križanić, V. Lisinski, V. Karas, J. Kozarac, S. Raškaj, S. S. Kranjčević, A. G. Matoš, A. Cesarec, I. G. Kovačić), a u ekspresionističkom je izrazu još radikalniji i osobniji nego u prethodnome razdoblju; *Panopticum croaticum* ocijenjen je kao anticipacija kasnijem pop-artu u svijetu. U četvrtome razdoblju (1961–64) nastaje osjećaj ciklus velikih skulptura *Čovjek i Kras*, čije su površine modelirane ostrim rezovima i naglašenim izbočinama. R. je i dalje vezan uz ranije motive (narikače, trudnice, ženski i muški likovi s »folklorim« oznakama), u kojima dolazi do izražaja njegov uznemireni temperament i slojevit plastični izraz. U petome razdoblju (1965–75) ostvaruje različite teme i oblike. Ciklus *Krvavi fašnik* (1965/66) naglašava nadrealnu tematiku a svojim izrazom i osobnim pristupom izvanredan je doprinos našoj modernosti u skulpturi toga razdoblja. Krajem desetljeća R. je zaokupljen tzv. čistim oblicima, premda u kolažima i skulpturama te faze kritika nalazi određene nedostatke prave plastične akcije (ciklusi *Apstraktne forme* i *Zatvori i logori*). Posljednje godine obilježene su potragom za novim mogućnostima na području apstrakcije, kao i preispitivanjem prošlosti (ciklusi *Portret našeg čovjeka* i *Slavonija*). Izvanredno plodan stvaralac neiscrpna interesa, R. je pomirio zanatsku perfekciju s nadahnutim stvaralačkim činom. Njegovu plastiku obilježava čvrsta forma u rasponu od realistične vizije do slobodne, poetične transpozicije. Izveo je više od sto spomenika: 1932 (s A. Augustinčićem) *Spomenik Petru Kočiću* u Banjoj Luci; 1939 (s J. Turkaljem) *Spomenik žrtvama I. svj. r. na Mirogoju* u Zagrebu; 1943. *Spomenik Petrici Kerempuhu* (postavljen 1955. na Dolcu u Zagrebu); 1950. *Spomenik strijeljanim hrv. domobranima* u Villefrancheu (1955. postavljen u Puli kao Spomenik ustanku naroda Istre) te više spomenika partizanskom pokretu (Orahovica, 1949; Jadovno, 1954), mnogobrojne biste (Zagreb, Osijek, Vinkovci), nadgrobne spomenike na zagrebačkome Mirogoju i u drugim mjestima. R. je ostvario vrijedan opus i u crtežu i akvarelu te u medaljerstvu. Prvi je u hrv. medaljerstvo uveo nepravilan oblik medalje i izrazio visoki reljef (*Dr. Ante Starčević*, 1943; *100. godišnjica osnivanja JAZU*, 1966).

Samostalno je izlagao u Zagrebu (1939, 1958, 1961, 1963, 1964, 1966, 1967, 1968, 1969, 1971, 1975), Ljubljani (1964), Rijeci (1964, 1972, 1973), Splitu (1964, 1972), Požezi (1966), Osijeku (1967, 1969), Vukovaru (1967, 1974), Beču (1967), Karlovcu (1970), Puli (1971) i dr. Monografska izložba priređena mu je u Zagrebu 1987. Bivio se književnim radom; fotografirao je i proučavao kulturnopov. spomenike Slavonije.

BIBL.: *Srednjovjekovni spomenici Slavonije*, Zagreb 1973; *Arhitektonski spomenici Slavonije XVI–XIX. stoljeća*, Zagreb 1975.

LIT.: V. Han, Kolektivna izložba skulptura i crteža Vanje Radauša, Obzor, 1939, 273. — V. Kušan, Vanja Radauš, HR, 1942, 11. — G. Gamulin, Mi pamtim, Naprijed, 10. XI. 1945. — J. Kaštelan, Budan zapis sjećanja, budan zapis sna (katalog), Zagreb 1963. — V. Ekl, Vanja Radauš, Zagreb 1963. — D. Horvatić, Kipar i njegova radionica, Telegram, 3. IV. 1964. — M. Peić, Lj. Babić, V. Ekl i J. Kaštelan, Radauš (katalog), Zagreb 1965. — I. Zidić, Fašnik u Freudlandu, Telegram, 2. IV. 1966. — O. Švajcer, Panorama fantastičkih vidika, Glas Slavonije, 29. IV. 1967. — T. Maroević, Nesporazumi ipak, u knjizi: Polje mogućeg, Split 1969. — J. Depolo, Propuštena istorijska šansa — o djelu i ličnosti Vanje Radauša, Umetnost (Beograd), 1975, 43. — R. Gotthard Škiljan, Vanja Radauš, Crteži (katalog), Zagreb 1975. — C. Fisković, Vanja Radauš (1906–1975), Ljetopis JAZU, 1979, 79. — V. Zlamalik, Memorijal Ive Kerdića (katalog), Osijek–Zagreb 1980. — M. Peić, Vanja Radauš (katalog), Zagreb 1985. — L. Roje-Depolo, Vanja Radauš (katalog), Zagreb 1987. — Z. Rus, Postojanost figurativnog, 1950–1987 (katalog), Zagreb 1987. — B. Mesinger, Medaljer Vanja Radauš, Peti memorijal Ive Kerdića (katalog), Osijek 1993. — L. Roje-Depolo, Vanja Radauš (katalog), Zagreb 1994. J. Dep.

RADAUŠ-RIBARIĆ, Jelka, etnologinja (Maribor, 8. III. 1922). Studirala na Filozofskome fakultetu u Zagrebu i doktorirala temom *Ženska narodna nošnja na poluotoku Istri* (1965). Radni vijek provela je u Etnografskome muzeju u Zagrebu (1945–75), od toga posljednjih deset godina kao ravnateljica. Suautorica je stalnih postava Muzeja i autorica tematskih izložaba iz likovnog folklor. Neposredno nakon II. svj. r. rekognoscira etnol. građu u Istri. Proučava nar. nošnje i likovnu nar. umjetnost u Hrvatskoj.

BIBL.: *Radinost i nošnja*, u knjizi: Otok Susak, Zagreb 1957; *Arhaička baština*, u knjizi: Knjiga o Istri, Zagreb 1968; *Vežak vezla...*, *Motivi narodnih vezova* (s B. Szenczi), Zagreb 1973; *Narodne nošnje Hrvatske*, Zagreb 1975; *Zoomorfni i antropomorfni motivi na slavonskim otarcima*, Rad XXIII. kongresa folklorista Jugoslavije, Slavonski Brod 1976; *Odjeća likova na freskama u Bermu u odnosu prema istarskoj narodnoj nošnji*, Bulletin JAZU, 1977, 1; *O porijeklu vezanog ukrasa na suknjoj odjeći zapadnodinarskog područja*, Etnološki prilozi, 1978, 1; *Likovni elementi vunenih pokrivača panonskog područja i antiki mozaik*, Etnološka istraživanja, 1981, 1; *Narodna nošnja sela Pasjak u 19. stoljeću*, Liburnijske teme, 1983, 5. R.

RADEJ, Zlata, keramičarka (Zagreb, 19. XII. 1922). Završila Školu primijenjene umjetnosti u Zagrebu 1953 (S. Skopal). Bila je lik. pedagog u Zagrebu 1953–64. Izlaže od 1954; usavršavala se u Švedskoj 1970. Bavi se dekorativnom i uporabnom keramikom, modeliranjem skulptura u keramici i oblikovanjem stolnog posuđa u porculanu. Njezinu dekorativnu keramiku (tanjuri, pladnjevi, ploče, vaze) karakteriziraju motivi stiliziranih ženskih figura, izvedeni u crtežu. Modelira likove u terakoti i glaziranoj keramici (ciklus *Radost*), te keramičke minijature u majolici. Uporabni radovi (stolno posuđe za kavu, čaj, voće) odlikuju se čistoćom oblika, karakterističnom za suvremeno oblikovanje. Oblikovala garnituru posuđa *Atal* za tvornicu »Hartford Porcelana Americana« iz Buenos Airesa (1972). Samostalno izlagala u Trogiru, Poreču i Zagrebu.

LIT.: M. Baričević, Zlata Radej (katalog), Zagreb 1979. — *Ista*, Povijest moderne keramike u Hrvatskoj, Zagreb 1986. — S. Staničić, Zlata Radej (katalog), Zagreb 1995. Ma. B.

RAD HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI, časopis, izlazi u Zagrebu od 1867 (do 1990. pod nazivom *Rad JAZU*; 1941–45. *Rad HAZU*). U početku jedinstveno izdanje za sve Akademijine razrede. God. 1882 (knj. 60) dijeli se na Rad Razreda filologičko-historičkoga i filozofičko-jurističkoga te Rad Matematičko-prirodoslovnoga razreda. Prva knjiga Umjetničkoga razreda izašla je 1935. kao 252. knjiga cjelokupnoga izdanja, druga 1937 (258), treća 1938 (262), četvrta 1940 (268), peta 1942 (275) i šesta 1944 (279). God. 1947. Akademija je preuređena u pet odjela te Rad počinje izlaziti posebno za svaki odjel. Objavljena su dva Rada V. odjela za likovne umjetnosti i muziku: 1950 (279) kao četvrta i 1952 (287) kao peta knjiga. Daljim proširenjem Akademijinih odjela posebno izlazi Rad VII. odjela za likovne umjetnosti:

Z. RADEJ, *Radost II*, glazirana keramika

